రాజ్యాంగం - ఒక అవలోకనం

పరిచయం & ముఖ్య అంశాలు

అర్థం మరియు మూలం

‘Constitution’

గ్రీకు తత్వవేత్త అరిస్టాటిల్ ప్రకారం ఒకదేశం లేదా రాజ్యం యొక్క ప్రజల జీవన విధానాన్ని తెలియజేసే సర్వోన్నత చట్టాన్ని (Basic law or Fundamental law) రాజ్యాంగం (Constitution) అంటారు. ఇంగ్లీష్ పదం Constitution అనే ఫ్రెంచ్ పదం నుండి ఆవిర్భవించినది. ఈ పదానికి అర్థం ఏర్పాటు (To Establish).

అరిస్టాటిల్ - రాజ్యాంగతావాద పితామహుడు

- తన గ్రంథమైన “Politics”లో తను పరిశీలించిన వివిధ రాజ్యాంగాలు, ప్రభుత్వాల వర్గీకరణ గురించి వివరించాడు.

ప్రస్తుత ప్రజాస్వామ్యంలో రాజ్యాంగం

- సామాజిక పత్రం (Social Document)గా, పవిత్రమైన లిఖిత చట్టంగా (Sacred Written law) పిలవబడుతుంది. దీనిలో ఒక దేశంలోగల పరిపాలన వ్యవస్థలు, మరియు అధికారాలు, విధులు పేర్కొనడం జరుగుతుంది.

నోట్ (Note):

ప్రపంచంలో మొట్టమొదటి, అతిచిన్న, అత్యంత ధృడమైన రాజ్యాంగం

అమెరికా రాజ్యాంగం

అతిపెద్ద లిఖిత రాజ్యాంగం

భారత రాజ్యాంగం

అలిఖిత రాజ్యాంగం

బ్రిటన్

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

ఈస్టిండియా కంపెనీ (1773-1858)

పరిచయం & ముఖ్య అంశాలు

కంపెనీ ఏర్పాటు

- ఒకటవ ఎలిజబెత్ రాణి చేసిన చార్టర్ చట్టం ద్వారా క్రీ.శ. 1600 సంవత్సరంలో ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ (EIC) ఏర్పడింది.

వ్యాపార హక్కులు

- ఈ చార్టర్ చట్టం ద్వారా భారతదేశంలో వ్యాపారం చేయడానికి ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి సర్వహక్కులు లభించాయి.

బ్రిటీష్ నియంత్రణ

- ఈ కంపెనీని నియంత్రించడానికి బ్రిటీష్ పార్లమెంట్ కొన్ని చార్టర్ చట్టాలను చేసింది చేసింది.

చార్టర్ మరియు ఒప్పందం

1. చార్టర్ అనగా ఒప్పందం (Pact or Agreement) అని అర్థం.
2. ఈ ఒప్పందంలో భాగంగా ఏదైనా ఒక సంస్థకు తన కార్యక్రమాల నిర్వహణకు గాను అనుమతిని మంజూరు చేస్తారు.

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

'రెగ్యులేటింగ్ చట్టం – 1773 (Regulating Act)
'బ్రిటిష్ నియంత్రణకు పునాది చట్టం'

1773

పరిచయం

- Introduced by Frederick North
- Date: మే 18, 1773
- Committee Report: John Burgoyne నేతృత్వం
- Aim: ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ వ్యవహారాల నియంత్రణ

ప్రాముఖ్యత

- భారతదేశపు మొదటి లిఖిత చట్టం
- కంపెనీ రాజకీయ & పరిపాలన అధికారాల గుర్తింపు
- కేంద్రీకృత పాలనకు పునాది

ముఖ్య లక్షణాలు

గవర్నర్ జనరల్: బెంగాల్ గవర్నర్ → గవర్నర్ జనరల్ ఆఫ్ బెంగాల్

మొదటి గవర్నర్ జనరల్: Warren Hastings

Bombay & Madras → under Bengal

కార్యనిర్వాహక మండలి

4 సభ్యులతో Executive Council

- Philip Francis
- Richard Barwell
- John Clavering
- George Manson

1773

న్యాయ వ్యవస్థ

1774 – సుప్రీంకోర్టు (ఫోర్ట్ విలియం, కలకత్తా)

ప్రధాన న్యాయమూర్తి: Sir Elijah Impey

Other Judges: జాన్ హైడ్, రాబర్ట్ ఛాంబర్స్, స్టీఫెన్ లేమైస్టర్

అప్పీలు: లండన్ ప్రివీ కౌన్సిల్

పరిపాలన నియంత్రణ

సంస్థ: Court of Directors

బాధ్యతలు: రెవెన్యూ, సివిల్, మిలటరీ వ్యవహారాల పర్యవేక్షణ

ఇతర నిబంధనలు

- నిషేధాలు: ప్రైవేట్ వ్యాపారం, లంచాలు & బహుమతులు
- privilege → 20 years Trade Monopoly

హైలైట్ బాక్స్

✨ సంక్షిప్తంగా: "నియంత్రణ + కేంద్రీకరణ + న్యాయవ్యవస్థ = బ్రిటిష్ పాలన పునాది"

1773	1774
Regulating Act passed	Supreme Court Calcutta established

👉 భారత పరిపాలనా చరిత్రలో మొదటి కీలక చట్టం

📌 ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ & చరిత్ర పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి

✨, Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

భారత రాజ్యాంగ పరిణామక్రమం (1773 – 1947 Linear Timeline)

1 ప్రారంభ దశ (Company Rule)

- 1773 – రెగ్యులేటింగ్ చట్టం
- 1781 – సవరణ చట్టం
- 1784 – పిట్స్ ఇండియా చట్టం
- 1793 – చార్టర్ చట్టం
- 1813 – చార్టర్ చట్టం

2 కేంద్రీకరణ & సంస్కరణలు

- 1833 – చార్టర్ చట్టం
- 1853 – చార్టర్ చట్టం
- 1858 – భారత ప్రభుత్వ చట్టం

3 బ్రిటిష్ పరిపాలనా మార్పులు

- 1861 – కౌన్సిల్ చట్టం
- 1892 – కౌన్సిల్ చట్టం
- 1909 – మింటో-మార్లే సంస్కరణలు

4 జాతీయోద్యమ దశ

- 1919 – భారత ప్రభుత్వ చట్టం
- 1927 – సైమన్ కమీషన్
- 1928 – నెహ్రూ రిపోర్ట్
- 1929 – దీపావళి ప్రకటన

5 స్వాతంత్ర్య పోరాటం వేగం

- 1930–32 – రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు
- 1935 – భారత ప్రభుత్వ చట్టం
- 1940 – ఆగస్ట్ ఆఫర్
- 1942 – క్రిప్స్ రాయబారం
- 1944 – రాజాజీ ఫార్ములా
- 1945 – వేవెల్ ప్రణాళిక

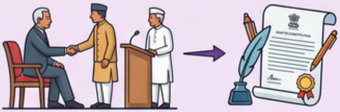

6 స్వాతంత్ర్యానికి దారి

- 1946 – క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్
- 1946 – తాత్కాలిక ప్రభుత్వం
- 1947 – అట్లీ ప్రకటన
- 1947 – మౌంట్‌బాటన్ ప్లాన్
- 1947 – భారత స్వాతంత్ర్య చట్టం

✨ **సంక్షిప్తంగా:**
"1773 ప్రారంభం → 1947 స్వాతంత్ర్యం"

👉 **5-సెకండ్స్ రివిజన్ ట్రిక్':**
👉 Company Rule → Crown Rule → Reforms → Freedom

👉 భారత రాజ్యాంగ చరిత్రను ఒకే పోస్టర్‌లో నేర్చుకోండి, 📌 ఇంకా ఇలాంటి విజువల్ నోట్స్ కోసం ఫాలో అవ్వండి
, Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

సవరణ చట్టం - 1781 (Amendment Act)

ఉద్దేశం

బ్రిటీష్ పార్లమెంట్

1773 రెగ్యులేటింగ్ చట్టంలోని లోపాలను సవరించడం కోసం 'సవరణచట్టం-1781'ను బ్రిటీష్ పార్లమెంట్ ఆమోదించింది.

'ఆక్ట్ ఆఫ్ సెటిల్మ్మెంట్'

దీనిని 'ఆక్ట్ ఆఫ్ సెటిల్మ్మెంట్' అని కూడా పిలుస్తారు.

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

పిట్స్ ఇండియా చట్టం - 1784 (Pitt's India Act)

పరిచయం

బ్రిటీష్ పార్లమెంట్

ఈ చట్టమును అప్పటి బ్రిటీష్ ప్రధానమంత్రి **'విలియం పిట్'** (1783-1801) ప్రతిపాదించటం వలన దీనిని **పిట్స్ ఇండియా చట్టం**గా పిలుస్తారు.

EIC విధులు

రాజకీయ విధులు | వాణిజ్య విధులు

బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్

కంపెనీ రాజకీయ వ్యవహారాల నిర్వహణ

బ్రిటీష్ ప్రభుత్వ నియంత్రణ

'ద్వంద్వ పాలన'

(Dual System of Government)

ఈ రెండు సంస్థల ఏర్పాటుతో ద్వంద్వ పాలన ప్రారంభం

కోర్ట్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్

కంపెనీ వాణిజ్య వ్యవహారాల నిర్వహణ

కంపెనీ యాజమాన్యం

- గవర్నర్ జనరల్ కార్యనిర్వాహకమండలి
  ప్రెసిడెన్సీలపై ప్రత్యక్ష నియంత్రణ
- మండలి సభ్యుల సంఖ్య 4 నుండి 3కు తగ్గింపు (4 → 3)
  కార్యనిర్వాహణ మండలిలో తగ్గించిన సభ్యుల సంఖ్య
- మొదటిసారిగా 'బ్రిటీష్ పాలిత ప్రాంతాలు' (British Possession in India) అని ప్రస్తావన.
- కంపెనీ వ్యవహారాలపై బ్రిటీష్ ప్రభుత్వ సర్వోన్నత అధికారం.

కార్ల్ మార్క్స్ & ఫ్రెడరిక్ ఏంగెల్స్ అభిప్రాయం:

> "భారతదేశంలో కొల్లగొట్టిన ధనాన్ని పంచుకోవడానికి చేసిన చట్టంగా దీనిని పేర్కొన్నారు."
> (జర్మనీ)

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

చార్టర్ చట్టం - 1793 (Charter Act)

పరిచయం

ఈ చట్టం చేసిన సమయంలో బెంగాల్ గవర్నల్ కారన్ వాలీస్ ఉన్నారు.

20

భారతదేశంలో కంపెనీకి గల వ్యాపార గుత్తాధిపత్యంను మరో 20 సంవత్సరాల పాటు పొడిగించటం జరిగింది.

గవర్నర్ జనరల్ కు వీటో అధికారం

కౌన్సిల్ తీర్మానాలపై అధికారాల విస్తరణ. గవర్నర్ జనరల్ అధికారాలు

గవర్నర్ జనరల్ అధికారాలు విస్తృతపరిచారు.

భారతీయుల వ్యక్తిగత విషయాలపై నియమాలు చట్టాలతో సమానం

వివాహం, వారసత్వం, మత విషయాలు, ఆస్తులు & హక్కులకు సంబంధించి.

బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్ అధికారుల జీతాలు భారతీయ రెవెన్యూ నుండి

భారతదేశ రెవెన్యూ నుండి చెల్లించబడతాయి.

Board of Control

బోర్డు కార్యదర్శికి పార్లమెంట్‌లో కూర్చోవడానికి అనుమతి

పార్లమెంటరీ అనుమతి.

మున్సిపాలిటీలకు చట్టబద్ధత

ఇండియాలో ఏర్పాటైన మొదటి మున్సిపాలిటి. మద్రాస్ మున్సిపాలిటీ.

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

చార్టర్ చట్టం - 1813 (Charter Act)

1. పాలనా కాలం పొడిగింపు

ఈ చట్టం ద్వారా కంపెనీ యొక్క పాలనను మరొక 20 సంవత్సరాలు పొడిగించారు.

2. ఏకస్వామ్యపు హక్కు రద్దు (Exception & Revocation)

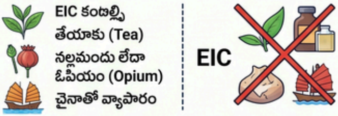

తూర్పు ఇండియా కంపెనీ యొక్క ఏకస్వామ్యపు హక్కు (Monopolistic Right) ఒక్క తేయాకు (Tea) వల్లమందు లేదా ఓపియం (Opium) లో, చైనాతో వ్యాపారం మినహా, మిగిలిన అన్ని వస్తువుల వ్యాపారంలో రద్దు చేయబడింది. Anaga EIC ఒకు పరిప్రాలణనఫరామొునన సంస్థాగా మాత్రామే కొనసాగును.

3. స్థానిక సంస్థలకు పన్నుల అధికారం

స్థానిక సంస్థలకు పన్నులు విధించే అధికారాన్ని కల్పించడం జరిగింది.

4. భారతీయ విద్యకు నిధి ఏర్పాటు

భారతీయులకు విద్యాపరమైన అధ్యయనం కోసం ప్రతి సంవత్సరం లక్ష రూపాయిలతో ఒక నిధిని Edi anglabhasha vidyavyaptiki (upayogita vidyavyapti) ketayinchadamainadi.

5. క్రైస్తవ మిషనరీలకు అనుమతి

భారతదేశంలో మతవ్యాప్తి కొరకు క్రైస్తవ మిషనరీలకు అనుమతి ఇచ్చారు. Veeru churchilu, vidyasamsthalu, hospitals nelakolpi matamapidulaku palpaddaru.

6. సివిల్ సర్వెంట్ల శిక్షణ

సివిల్ సర్వీసెస్‌లో ఎంపికైన సివిల్ సర్వెంట్‌క్లకు శిక్షణా వసతులను కల్పించడమైనది.

‘చార్టర్ చట్టం - 1833 (Charter Act)’

పరిచయం

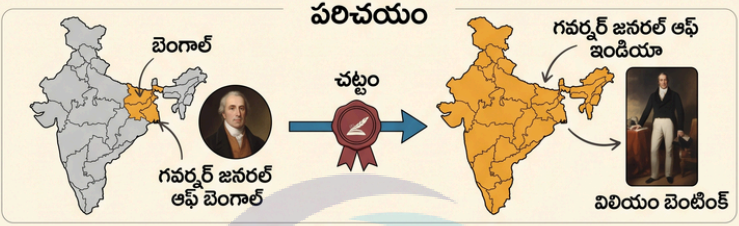

ఈ చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు :

1 బొంబాయి, మద్రాస్ గవర్నర్ల శాసనాధికారాల తొలగింపు

మొత్తం బ్రిటీష్ ఇండియాలో శాసనాధికారం భారత గవర్నర్ జనరల్ కు.

2

భారతదేశంలోని బ్రిటీష్ పరిపాలనా ప్రాంతాలు భారత ప్రభుత్వం పరిధిలోకి కేంద్రీకృత పాలనకు చివరి దశ.

3

ఈ చట్టం కంటే ముందు ‘రెగ్యులేషన్స్’, చట్టం తరువాత ‘ఆక్ట్స్’ గా వ్యవహారం.

3

తేయాకు, చైనాతో వ్యాపార కంపెనీ గుత్తాధిపత్యం రద్దు.

4

తేయాకు, చైనాతో వ్యాపార కంపెనీ గుతెయు వారసుల రద్దు.

5

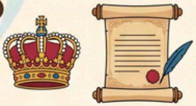

భారత భూభాగం - బ్రిటీష్ రాజు మరియు వారసుల ట్రస్ట్.

6 సివిల్ సర్వీస్ భారతీయులకు ప్రవేశం

కోర్ట్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్ వ్యతిరేకత వలన అమలు నిలిచిపోయింది.

7

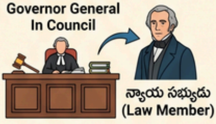

మొదటి న్యాయ సభ్యుడి నియామకం - లార్డ్ మెకాలే.

8

లా కమీషన్ ఏర్పాటు. మొదటి చైర్మన్ - లార్డ్ మెకాలే.

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

‘చార్టర్ చట్టం - 1853 (Charter Act)’

పరిచయం

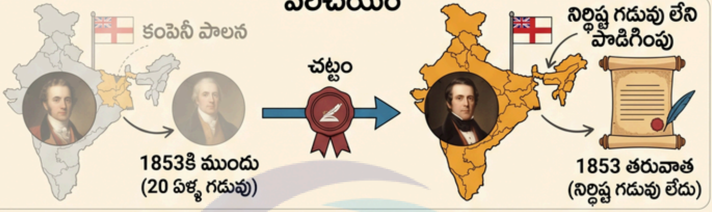

పై నిర్ణయంతో కంపెనీ పాలన త్వరలోనే అంతమవుతుందని సూచించినట్లయ్యింది.

1 విధుల విభజన

గవర్నర్ జనరల్ కౌన్సిల్ శాసన & కార్యనిర్వాహక విధులను మొదటిసారిగా వేరు చేసింది.

2 6 కొత్త సభ్యులు

గవర్నర్ జనరల్ కౌన్సిల్లో 6 కొత్త సభ్యులను చేర్చడం జరిగింది.

* Sources [illegible] Feenences, Sources storges zriiined.

3 సెంట్రల్ లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్

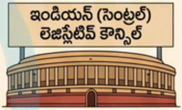

శాసనాలు రూపొందించడానికి ‘ఇండియన్ (సెంట్రల్) లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్’ ఏర్పాటు (మినీ పార్లమెంట్)

4 ప్రాంతీయ ప్రాతినిధ్యం

6 కొత్త శాసనసభ్యులలో 4 మద్రాసు, బొంబాయి, బెంగాల్ మరియు ఆగ్రా ప్రావిన్సుల నుండి

5 సివిల్‌సర్వీస్ - బహిరంగ పోటీ

సివిల్‌సర్వీస్ పరీక్షలలో బహిరంగ పోటీ ద్వారా భారతీయులకు అవకాశం

1854లో లార్డ్ మెకాలే కమిటీ ఏర్పాటు, ఫలితంగా రాతపరీక్ష

6 లా కమీషన్ - చట్టాల రూపకల్పన

లా కమీషన్ న్యాయ చట్టాలను రూపొందించటానికి కమీషనర్లను

1) సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (CPC) - 1859

2) ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ (IPC) - 1860

3) క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (CrPC) - 1861

క్రింది చట్టాలను రూపొందించింది:

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

బ్రిటిష్ చక్రవర్తి పాలన
(The Crown Rule : 1858-1947)

1858 నుంచి 1947 మధ్య కాలంలో చేసిన చేసిన చట్టాలను

భారత ప్రభుత్వ చట్టాలు లేదా కౌన్సిల్ చట్టాలు అని పేర్కొంటారు.

భారత ప్రభుత్వ చట్టాలు
(Government of India Acts)

1858
- కంపెనీ పాలన రద్దు & చక్రవర్తి పాలన ప్రారంభం.

1919
- రాష్ట్రాలలో ద్వంద్వ పాలన ప్రవేశపెట్టడం.

1935
- అఖిల భారత ఫెడరేషన్, ప్రావిన్షియల్ స్వయంప్రతిపత్తి.

కౌన్సిల్ చట్టాలు
(Council Acts)

Indian Councils Act 1861
- Original council with added added members.
- పోర్ట్‌ఫోలియో వ్యవస్థ.

Indian Councils Act 1892
- పరోక్ష ఎన్నికల సూత్రం.

Indian Councils Act 1909
(Morley-Minto Reforms)
- ముస్లింలకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గాల ఏర్పాటు.

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

భారత ప్రభుత్వ చట్టం - 1858

చారిత్రక నేపథ్యం & ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలన రద్దు

- 1857లో సిపాయిల తిరుగుబాటును (Sepoy Mutiny) ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ సమర్థవంతంగా అణచలేదనే ఉద్దేశ్యంతో పార్లమెంటు 1858 చట్టాన్ని రూపొందించింది.
- ఈ చట్టం ద్వారా ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలన రద్దు చేయబడింది.
- దీని ప్రకారం భారతదేశం బ్రిటీష్ మహారాణి పేరుపై పాలించబడుతుంది.

ఈ చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు

- భారత గవర్నర్ జనరల్ హోదాను వైశ్రాయ్ ఆఫ్ ఇండియాగా మార్చారు.
- భారతదేశంలో బ్రిటీష్ చక్రవర్తి యొక్క ప్రతినిధిగా వైశ్రాయ్ పాలిస్తాడు (5 సం॥).
- మొట్టమొదటి వైశ్రాయ్ గా వారు: లార్డ్ చార్లెస్ కానింగ్.
- కొత్తగా భారత రాజ్యకార్యదర్శి (సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఫర్ ఇండియా)
- కొత్తగా భారత రాజ్యకార్యదర్శి (సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఫర్ ఇండియా) అనే పదవిని సృష్టించారు. ఇతను బ్రిటన్ మంత్రివర్గంలో సభ్యుడు.
- భారత రాజ్యకార్యదర్శికి సహాయంగా 15మంది సభ్యులతో కూడిన సలహా మండలి (Advisory Council) ఉంటుంది.
- మొదటి భారత రాజ్యకార్యదర్శి: చార్లెస్ వుడ్ (చివరి బోర్డ్ ఆఫ్ కౌన్సిల్ డైరెక్టర్).
- 'సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఇన్ కౌన్సిల్'ను ఇండియా మరియు ఇంగ్లాండ్లలో దావాల వ్యవహారం చూడటం కోసం ఏర్పాటు చేశారు.
- 1784 పిట్స్ ఇండియా చట్టం ద్వారా ప్రవేశపెట్టిన బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్ మరియు కోర్ట్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్ రద్దు, ద్వంద పాలనకు ముగింపు.

భారత పాలనా వ్యవస్థ క్రమానుగత (Hierarchy)

రాణి
↓
బ్రిటీష్ పార్లమెంట్
↓
భారత రాజ్య కార్యదర్శి
↓
వైశ్రాయ్/గవర్నర్ జనరల్
↓
కలెక్టర్
↓
తాలూకా అధికారి
↓
గ్రామాధికారి

కౌన్సిల్ చట్టాలు
(Indian Councils Acts)

ప్రధాన ఉద్దేశ్యం

బ్రిటీష్ పార్లమెంట్ రూపొందించిన కౌన్సిల్ చట్టాలు – మూడు. అవి :
1. 1861 కౌన్సిల్ చట్టం, 2. 1892 కౌన్సిల్ చట్టం, 3. 1909 కౌన్సిల్ చట్టం.
- భారతదేశంలో చట్టసభలను ఏర్పాటు చేసి క్రమక్రమంగా బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయడం.

శాసన నిర్మాణంలో భారతీయులకు ప్రాతినిధ్యం

మొట్టమొదటిసారిగా

మొట్టమొదటిసారిగా

1862లో నామినేట్ చేయబడిన భారతీయులు

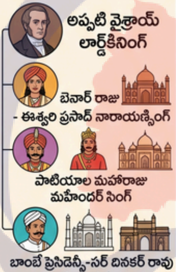

3 అనధికార సభ్యులు

వికేంద్రీకరణ ప్రక్రియకు నాంది

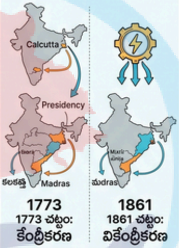

శాసనాధికారాల పునరుద్ధరణ

నూతన లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిళ్ల ఏర్పాటు

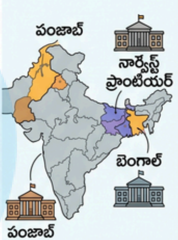

వైశ్రాయ్ ఆర్డినెన్స్ అధికారం

6 నెలల కాలపరిమితి
అత్యవసర పరిస్థితులలో
(కౌన్సిల్ అనుమతి లేకుండా)

'పోర్ట్‌ఫోలియో' పద్ధతి కొనసాగింపు

(మంత్రిత్వ శాఖల కేటాయింపు)
(1859లో లార్డ్‌కెనింగ్ ప్రవేశపెట్టినది)

హైకోర్టుల ఏర్పాటు

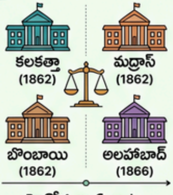

హైకోర్టులు ఏర్పాటు

సభ్యుల సంఖ్య పెంపు & బడ్జెట్

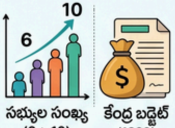

సభ్యుల సంఖ్య (6-> 10)
కేంద్ర బడ్జెట్ (1860)
6నుంచి 10కి (6-> 10)
(ప్రవేశపెట్టారు)

మరింత నేర్చుకోవడం & పునర్విమర్శ కోసం TelanganaWEB ని అనుసరించండి.

కౌన్సిల్ చట్టం - 1892

- కేంద్ర, ప్రావిన్సియల్ (రాష్ట్ర) శాసనసభలలో అనధికార సభ్యుల సంఖ్యను పెంచడం జరిగింది.

కేంద్ర శాసనసభ	ప్రావిన్సియల్లో (రాష్ట్ర) శాసనసభలు
అనధికార సభ్యుల సంఖ్య 10మందికి తక్కువ కాకుండా 16మందికి మించకుండా (10-16).	అనధికారసభ్యుల సంఖ్య 8మందికి తక్కువ కాకుండా, 20మందికి మించకుండా ఉండాలి (8-20).

కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో అనధికార సీట్లను నింపే క్రమంలో '**పరిమితమైన మరియు పరోక్షమైన**' అని మాత్రమే ఈ చట్టంలో '~~ఎన్నిక~~' పేర్కొనబడింది. ఎక్కడ కూడా '**ఎన్నిక**' అనే పదం ఈ చట్టంలో వాడలేదు.

కేంద్ర శాసనమండలికి ఎన్నికైన భారతీయులు:

1. సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ
2. ఫిరోజ్ షా మెహతా
3. గోపాలక్రిష్ణ గోఖలే
4. రాస్బిహారీ ఘోష్
5. దాదాభాయి నౌరోజీ (బ్రిటీష్ పార్లమెంట్‌కు ఎన్నికైన మొదటి భారతీయుడు)
6. బిల్రామి

బడ్జెట్‌పై మాట్లాడే అధికారాన్ని మరియు ప్రజా ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ప్రభుత్వాన్ని ఉద్దేశించి ప్రశ్నలు వేసే అధికారాన్ని ఈ చట్టం ద్వారా సభ్యులకు కల్పించారు. కానీ ఈ ప్రశ్నలను అడగటానికి గవర్నర్ మరియు గవర్నర్ జనరల్ యొక్క ముందస్తు అనుమతి పొందాలి.

సివిల్ సర్వీసుల వయోపరిమితి 1878లో **19సం॥లకు** తగ్గించారు వరలా ఈచట్టం ద్వారా **24సం॥లకు** పెంచారు.

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

‘కౌన్సిల్ చట్టం – 1909’
(మింటో–మార్లే సంస్కరణలు)

పరిచియం

రూపొందించినవారు:
- John Morley
- Lord Minto

అందుకే పేరు:
“మింటో–మార్లే సంస్కరణలు”

ముఖ్య లక్షణాలు

శాసన మండలుల విస్తరణ:
- కేంద్ర & రాష్ట్రాల్లో సభ్యుల సంఖ్య పెంపు

కేంద్ర మార్పు:
- లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ → ఇంపీరియల్ లెజిస్లే కౌన్సిల్

సభ్యుల సంఖ్య:
- 16 → 60 (కేంద్రం)

భారతీయుల ప్రవేశం

మొదటి భారతీయుడు:
Satyendra Prasanna Sinha

హోదా: లా మెంబర్

రాష్ట్ర శాసన మండలులు

30 సభ్యులు:
- పంజాబ్, అస్సాం, బర్మా

50 సభ్యులు:
- మద్రాస్, బీహార్, బెంగాల్, ఒరిస్సా

ఎన్నికలు & ప్రాతినిధ్యం

ముఖ్య అంశాలు:
- పరిమిత ఓటింగ్ విధానం
- ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ప్రారంభం

ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యం:
- ముస్లింలు
- వ్యాపార సంఘాలు
- జమీందార్లు
- విశ్వవిద్యాలయాలు

కీలక అంశం:
ముస్లింలకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు

అందుకే:
Lord Minto

విమర్శలు

Jawaharlal Nehru అభిప్రాయం:
విభజనకు బీజాలు

ప్రధాన విమర్శలు:
- మతతత్వాన్ని చట్టబద్ధం చేసింది
- “Shadow, not substance”

సంక్షిప్తంగా:
“ప్రతినిధ్యం + ఎన్నికలు + మత రాజకీయాలు = 1909 చట్టం”

5-సెకండ్స్ రివిజన్

1909 = Separate Electorates Start

భారత రాజ్యాంగ చరిత్రలో కీలక మలుపు

ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision. TelanganaWEB

‘భారత ప్రభుత్వ చట్టం – 1919’

(మాంటేగ్–ఛెమ్స్‌ఫర్డ్ సంస్కరణలు)

🟡 పరిచయం

🏛 రూపొందించినవారు:
- Edwin Montagu
- Lord Chelmsford

📅 అమలు:
- 1921 నుంచి అమల్లోకి వచ్చింది

🎯 లక్ష్యం:
- భారతీయులకు పరిపాలనలో భాగస్వామ్యం పెంచడం

🟢 ముఖ్య లక్షణం – ద్వంద్వపాలన (Diarchy)

📌 రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రవేశపెట్టిన వ్యవస్థ

📌 పాలన విభజన → 2 భాగాలు

🔵 ట్రాన్స్‌ఫర్డ్ అధికారాలు

✅ శాసనసభకు బాధ్యత వహించే మంత్రులు

📊 మొత్తం అంశాలు: 22

📌 ఉదాహరణలు:
- వ్యవసాయం 🌾
- ప్రజారోగ్యం 🏥
- విద్య 📚
- స్థానిక పాలన 🏛

🟠 రిజర్వ్ అధికారాలు

⚠️ గవర్నర్ + బ్రిటిష్ కార్యనిర్వాహక మండలి నియంత్రణ

📊 మొత్తం అంశాలు: 28

📌 ఉదాహరణలు:
- నీటిపారుదల 💧
- విత్తం 📊
- భూమిశిస్తు 💰
- న్యాయం ⚖️

🔴 కేంద్ర స్థాయి మార్పులు

🏛 ద్విసభా పద్ధతి (Bicameralism) ప్రారంభం

భాదంచ ప్రత్యక్ష ఎన్నికల ప్రవేశం

✨ సంక్షిప్తంగా: “Diarchy + Elections + Bicameralism = 1919 Act”

🟠 5-సెకండ్స్ రివిజన్ 👉 1919 = Diarchy in Provinces

🟣 ముగింపు 📢 ఈ చట్టం:
- భారతీయులకు పరిమిత అధికారాలు ఇచ్చింది
- కానీ అసలు అధికారాలు బ్రిటిష్ చేతుల్లోనే ఉంచింది

👉 భారత రాజ్యాంగ పరిణామంలో కీలక దశ

📌 ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి, Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

'1919 చట్టం – కేంద్రంలో ద్విసభ విధానం
(Bicameral Legislature at Centre)

ఎగువసభ (Council of States)

మొత్తం సభ్యులు: 60

విభజన:
- ఎన్నికైనవారు – 34
- నియమితులు – 26

అధ్యక్షుడు:
- వైశ్రాయ్ నియమిస్తాడు
- Frederick Whyte

పదవీకాలం: 5 సంవత్సరాలు

దిగువసభ (Legislative Assembly)

మొత్తం సభ్యులు: 145

విభజన:
- ఎన్నికైనవారు – 104
- నియమితులు – 41

అధ్యక్షుడు:
- Vithalbhai Patel

అధ్యక్షుడు:
- Sachalbhai Patel

ఉపాధ్యక్షుడు:
- Sachidanand Sinha

పదవీకాలం: 3 సంవత్సరాలు

ముఖ్య అధికారాలు

Gov Gen

గవర్నర్ జనరల్ అధికారాలు:
- రెండు సభలను రద్దు చేసే అధికారం

ఓటు హక్కు:
- పరిమిత ఓటింగ్ (Property + Tax + Education basis)

మహిళలకు ఓటు హక్కు:
- 1920 – ట్రావెన్కోర్, కొచ్చి
- 1921 – మద్రాస్

ప్రాతినిధ్యం విస్తరణ

1909 → ముస్లింలకు మాత్రమే

1919 → విస్తరణ:
- సిక్కులు,
- క్రిస్టియన్స్లు,
- ఆంగ్లో-ఇండియన్స్లు,
- యూరోపియన్స్లు

1909 → ముస్లింలకు మాత్రమే

1919 → విస్తరణ:
- సిక్కులు,
- క్రిస్టియన్స్లు,
- ఆంగ్లో-ఇండియన్స్లు,
- యూరోపియన్స్లు

ఇతర ముఖ్య అంశాలు

- భారత హై కమిషనర్ – లండన్
- రాష్ట్రాల మధ్య సమస్యల పరిష్కారం → వైశ్రాయ్
- 10 సంవత్సరాల తర్వాత సమీక్ష హామీ
  - 1927 – సైమన్ కమిషన్

ఆర్థిక & పరిపాలన మార్పులు

కేంద్ర & రాష్ట్ర బడ్జెట్ వేరు • రాష్ట్రాలకు పన్నుల హక్కు

కొత్త సంస్థలు:
- ఛాంబర్ ఆఫ్ ప్రిన్సెస్ (1921)
- పబ్లిక్ అకౌంట్స్ కమిటీ (1921)

రైల్వే బడ్జెట్ వేరు (1921)

సర్వీసులు:
- 1926 – Central Public Service Commission

విమర్శలు

Annie Besant: బలహీన సంస్కరణలు

Bal Gangadhar Tilak: "సూర్యుడు లేని ఉదయం"

Harcourt Butler: ద్వంద్వపాలన = దూషణపదం

సంక్షిప్తంగా: "Bicameralism + Limited Franchise + Diarchy = 1919 System"

1919 = Centre Bicameral + Provinces Diarchy

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

సైమన్ కమిషన్ – 1927

(India Statutory Commission)

ఫీచర్లు

1. పరిచయం

నియామకం: • బ్రిటన్ ప్రధాని Stanley Baldwin
అధ్యక్షుడు: • John Simon
కాలం: • వైశ్రాయ్ Lord Irwin
👉 "White Commission"
• మొత్తం సభ్యులు ఆంగ్లేయులే
చట్టబద్ధ హోదా: 👉 India Statutory Commission

2. పర్యటనలు

📍1వ పర్యటన:
• Feb 3, 1928 → Mar 31, 1928
📍2వ పర్యటన:
• Oct 11, 1928 → Apr 6, 1929
నివేదిక: • June 1930

1927

3. ప్రధాన సిఫార్సులు

- కొత్త రాజ్యాంగం అవసరం
- సమాఖ్య (Federal) నిర్మాణం
- బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం for ప్రావిన్సులు
- ద్వంద్వపాలన (Diarchy) రద్దు
- అంతర్గత భద్రతపై విచక్షణాధికారం for గవర్నర్

Federal Structure
Federal Government | Provinces
బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం
భారత సమాఖ్య నిర్మాణం

4. శాసన & పరిపాలన మార్పులు

- సభ్యుల సంఖ్య పెంపు

కొత్త పేర్లు:
- దిగువ సభ → ఫెడరల్ అసెంబ్లీ
- ఎగువ సభ → కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేట్స్
- కేబినెట్ ఎంపికలో సంపూర్ణ అధికారం for గవర్నర్ జనరల్

5. ఇతర ముఖ్య సూచనలు

- హైకోర్ట్ నియంత్రణ 👉 కేంద్రం
- Secretary of State అధికారాలు తగ్గింపు

భూభాగ మార్పులు:
- బర్మా → భారత్ నుంచి వేరు
- సింధ్ → బొంబాయి నుంచి వేరు

విమర్శలు

6. విమర్శలు

Annie Besant
👉 "పుండుపైన కారం"

👉 "Lacking in Imagination"

Reginald Coupland
సమగ్ర అధ్యయనం

No Indians → No Acceptance

Quick Revision

👉 1927 = All British Commission
→ Protests in India

సైమన్ కమిషన్

"భారతీయుల భాగస్వామ్యం లేకుండా ఏర్పాటు"
"దేశవ్యాప్తంగా నిరసనలు రగిలించాయి"

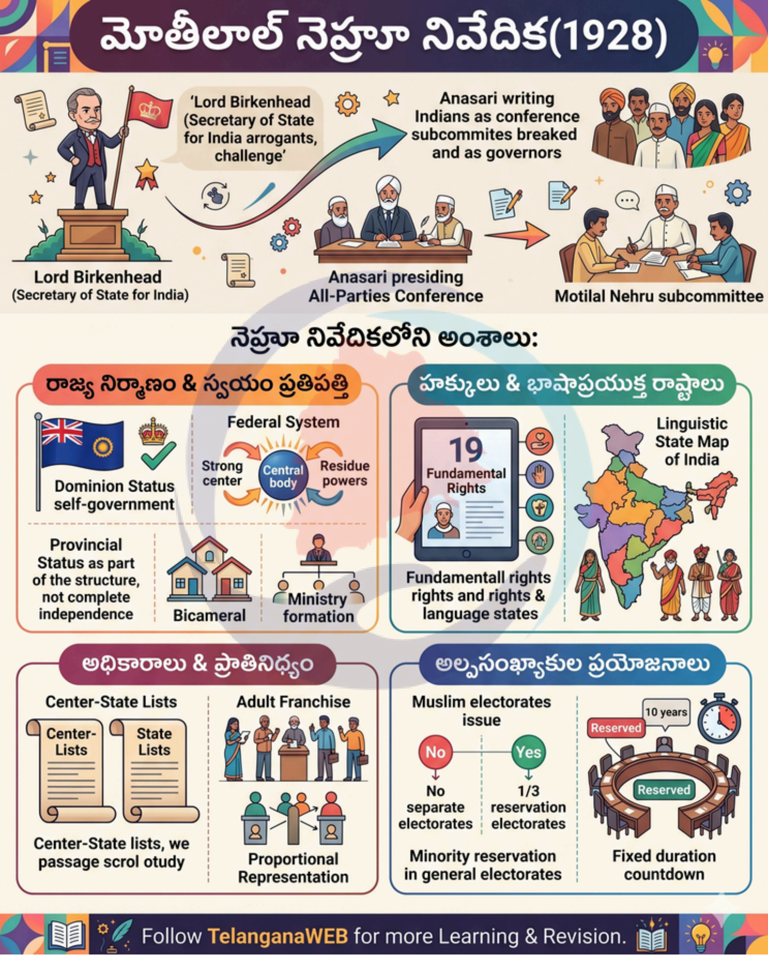

మోతీలాల్ నెహ్రూ నివేదిక(1928)
'Lord Birkenhead (Secretary of State for India arrogants, challenge'
Anasari writing Indians as conference subcommites breaked and as governors
Lord Birkenhead
(Secretary of State for India)
Anasari presiding All-Parties Conference
Motilal Nehru subcommittee
నెహ్రూ నివేదికలోని అంశాలు:
రాజ్య నిర్మాణం & స్వయం ప్రతిపత్తి
Dominion Status self-government
Federal System
Strong center
Central body
Residue powers
Provincial Status as part of the structure, not complete independence
Bicameral
Ministry formation
హక్కులు & భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు
19 Fundamental Rights
Fundamentall rights rights and rights & language states
Linguistic State Map of India
అధికారాలు & ప్రాతినిధ్యం
Center-State Lists
Center-Lists
State Lists
Center-State lists, we passage scrol otudy
Adult Franchise
Proportional Representation
అల్పసంఖ్యాకుల ప్రయోజనాలు
Muslim electorates issue
No
Yes
No separate electorates
1/3 reservation electorates
Minority reservation in general electorates
10 years
Reserved
Reserved
Fixed duration countdown
Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

దీపావళి ప్రకటన – 1929
(Irwin Declaration)

పరిచయం

ప్రకటించినవారు:
- Lord Irwin

తేదీ:
- అక్టోబర్ 31, 1929 (దీపావళి రోజు)

అందుకే పేరు:
👉 "దీపావళి ప్రకటన"

ప్రధాన అంశాలు

భవిష్యత్ లక్ష్యం:
- భారతదేశానికి Dominion Status ఇవ్వడం

చర్చలు:
- సైమన్ నివేదికపై ఏకాభిప్రాయం

రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు

నిర్ణయం:
- లండన్‌లో సమావేశాలు నిర్వహణ

ఆహ్వానం:
- అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు పాల్గొనమని విజ్ఞప్తి

ప్రాముఖ్యత

మొదటిసారి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం:
👉 Dominion Status లక్ష్యాన్ని ప్రకటించింది

భారత స్వరాజ్య ఉద్యమానికి కొత్త దిశ

✨ సంక్షిప్తంగా ✨

"Dominion Promise + Round Table Talks = 1929 Declaration"

ముగింపు

దీపావళి ప్రకటన:
- భారత రాజ్యాంగ పరిణామంలో కీలక మలుపు
- తరువాతి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలకు బాట వేసింది

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు (1930-32)

ఈ సమావేశాలకు కారణాలు :

రాజ్యాంగ సంస్క్కణలు లేదా భారత భవిష్యత్ రాజ్యాంగం

స్వరాజ్, స్వపరిపాలన

మొత్తం మూడు రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు లండన్‌లో జరిగాయి.

మొదటి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

(1930 నవంబర్ 12 నుంచి 1931 జనవరి 19 వరకు)

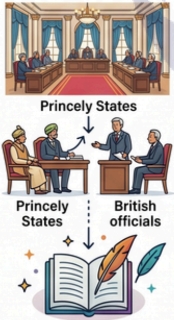

రెండవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

(1931 సెప్టెంబర్ 09 నుంచి డిసెంబర్ 07 వరకు)

మూడవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

(1932 నవంబర్ 17 నుంచి డిసెంబర్ 24 వరకు)

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

మొదటి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

1930 నవంబర్ 12 నుండి 1931 జనవరి 19 వరకు

అధ్యక్షత

నాటి బ్రిటన్ ప్రధాని - రామ్ సే మెకోడోనాల్డ్

ప్రతినిధులు

బ్రిటిష్ ఇండియా-57

సంస్థానాలు-16

ఇంగ్లండ్-16

మొత్తం ప్రతినిధులు: 89

ఫలితం

- సంపూర్ణ స్వరాజ్య ప్రతిపాదికను కొనసాగించుటకు వైశ్రాయ్ అంగీకరించటం (1931, మార్చ్ 5)
- కారణంగా ఈ సమావేశాన్ని జాతీయ కాంగ్రెస్ బహిష్కరించింది

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

గాంధీ – ఇర్విన్ ఒడంబడిక
(1931, మార్చి 5)
(Delhi Pact)

పరిచయం

🤝 **ఒప్పందం మధ్య:** Mahatma Gandhi, Lord Irwin

📅 **తేదీ:** మార్చి 5, 1931

🎯 **లక్ష్యం:** కాంగ్రెస్‌ను 2వ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశంలో పాల్గొనేలా చేయడం

మధ్యవర్తులు

Tej Bahadur Sapru, M. R. Jayakar

ప్రధాన నిబంధనలు

ప్రభుత్వం చేసిన రాయితీలు:
- ✅ శాసనోల్లంఘన ఉద్యమ ఆర్డినెన్సుల ఉపసంహరణ
- ✅ ఉప్పు తయారీపై ఆంక్షల తొలగింపు

రాజకీయ ఖైదీలు: హింసకు పాల్పడని వారిని విడుదల

ఆస్తులు: సత్యాగ్రహుల నుండి స్వాధీనం చేసిన ఆస్తుల తిరిగి ఇవ్వడం

ప్రాముఖ్యత

📌 **కాంగ్రెసు:** 2వ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశంలో పాల్గొనడానికి అంగీకారం

📊 **బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం:** మొదటిసారి కాంగ్రెసుతో చర్చలు

🔴 హైలైట్ బాక్స్

✨ **సంక్షిప్తంగా:** “Negotiation + Concessions = Gandhi–Irwin Pact”

🟣 ముగింపు

📢 **ఈ ఒప్పందం:** స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో చర్చల దశకు మార్పు
రాజకీయ పరిష్కారాలకు మార్గం చూపింది

🟠 5-సెకండ్స్ రివిజన్

👉 1931 = Civil Disobedience Pause + Round Table Participation

🟣 ఫుటర్ CTA

👉 భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో కీలక ఒప్పందం
📌 ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

రెండవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం (1931)

లండన్ చర్చలు – విభేదాల మలుపు

1. పరిచయం

కాలం:
- సెప్టెంబర్ 7 → డిసెంబర్ 1, 1931

స్థలం:
- లండన్ – సెయింట్ జేమ్స్ ప్యాలెస్

అధ్యక్షుడు:
- Ramsay MacDonald

2. పాల్గొన్నవారు

మొదటి సమావేశం సభ్యులే హాజరు

కాంగ్రెస్ ప్రతినిధి:
- Mahatma Gandhi (ఏకైక ప్రతినిధి)

3. ప్రధాన చర్చాంశాలు

- సమాఖ్య నిర్మాణం (Federal Structure)
- మైనార్టీ హక్కులు
- ప్రత్యేక నియోజక వర్గాల అంశం

ఫలితం:
- తీవ్రమైన విభేదాలు

4. గాంధీ vs అంబేద్కర్

- B. R. Ambedkar 👉 ప్రత్యేక నియోజక వర్గాలకు మద్దతు
- Mahatma Gandhi 👉 తీవ్ర వ్యతిరేకత

5. పరిణామం

ఘర్షణ కారణంగా:
👉 గాంధీజీ సమావేశాన్ని బహిష్కరించారు

ఫలితం:
- ఏకాభిప్రాయం రాలేదు

✨ సంక్షిప్తంగా: "Minority Issue → Conflict → Failure of Conference"

5-సెకండ్స్ రివిజన్ 👉 1931 = Gandhi vs Ambedkar Debate

ముగింపు 📢 ఈ సమావేశం:
- భారత రాజ్యాంగ చర్చల్లో కీలక ఘట్టం
- కానీ విభేదాల వల్ల విఫలమైంది

👉 భారత రాజ్యాంగ నిర్మాణంలో కీలకమైన కానీ విఫలమైన చర్చ
📌 ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి

Follow **TelanganaWEB** for more Learning & Revision

కమ్యూనల్ అవార్డు – 1932

(Minority Representation Proposal)

పరిచయం

🤝 ఒప్పందం మధ్య: Ramsay MacDonald

📅 తేదీ: ఆగస్టు 16, 1932

🎯 లక్ష్యం: మైనార్టీ వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం కల్పించడం

ముఖ్య అంశం

ప్రత్యేక నియోజక వర్గాలు (Separate Electorates)

ఇప్పటికే ఉన్నవారు: Muslims

✅ కొత్తగా చేర్చినవారు: కొప్పలకి Sikhs Christians

సజకృతళ్ళోట్న్ (SCs)

గాంధీ నిరసన

భిల: ఎరవాడ జైలు, పూణే

తేదీ: సెప్టెంబర్ 16, 1932

నిరాహార దీక్ష

రాజీ ప్రయత్నం

Madan Mohan Malaviya, C. Rajagopalachari, B. R. Ambedkar, Gandhi

పూనా ఒప్పందం

✅ ఫలితం: గాంధీ నిరాహార దీక్ష విరమణ

📝 ముఖ్య నిర్ణయం: ప్రత్యేక నియోజక వర్గాలకు బదులుగా రిజర్వేషన్

🔴 హైలైట్ బాక్స్

✨ సంక్షిప్తంగా: "Communal Award → Gandhi Protest → Poona Pact"

🟠 5-సెకండ్స్ రివిజన్

👉 1932 = Separate Electorates for SC → Poona Pact

🟣 ముగింపు

కమ్యూనల్ అవార్డు బెబ a turning point in religious & social representation, leadట to Gandhi-Ambedkar discussions వాద-చెను చేపతనాడు

🟣 ఫుటర్ CTA

👉 భారత రాజ్యాంగ చరిత్రలో కీలక ఘట్టం.

📌 ఇంకా ఇలాంటి పాలిటీ పోస్టర్ల కోసం ఫాలో అవ్వండి

Follow **TelanganaWEB** for more Learning & Revision.

పూనా ఒప్పందం (Poona Pact) - 1932

ఒప్పందంలోని ముఖ్యాంశాలు

- దళితులకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలల రద్దు
- సాధారణ నియోజకవర్గాల్లో సీట్ల రిజర్వేషన్
- ఉమ్మడి నియోజకవర్గాల విధానం

కమ్యూనల్ అవార్డు VS పూనా ఒప్పందం

కమ్యూనల్ అవార్డు	పూనా ఒప్పందం
1932 - దళితులకు '71' సీట్లు సీట్లు కేటాయింపు	- దళితులకు '147' సీట్లు కేటాయింపు

ఫలితం - దళితులకు మరింత రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం

అంచుకుం - బి లతురకూ, మదుని టే అస్దంత్న
బారియ యాతబు వలైగ విప్పకుదు

మూడవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం (Third Round Table Conference - 1932)

సమయం & ప్రదేశం:

1932 నవంబర్ 17 - డిసెంబర్ 24.
ప్రదేశం: లండన్, బ్రిటన్.

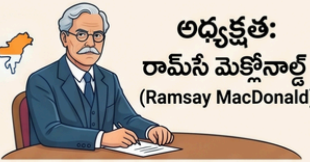

అధ్యక్షత:

రామ్‌సే మెక్లోనాల్డ్ (Ramsay MacDonald)

అధ్యక్షత: రామ్‌సే మెక్లోనాల్డ్ (Ramsay MacDonald) - బ్రిటన్ ప్రధాని

చర్చించిన ముఖ్య అంశాలు

- ఓటింగ్ అర్హత:
- రాష్ట్రాల ఆర్థిక వనరులు:

పాల్గొన్నవారు:

కేవలం 46 మంది ప్రతినిధులు మాత్రమే పాల్గొన్నారు.

పాల్గొననివారు: VS సమావేశ ఫలితం

- కాంగ్రెస్ పార్టీ
- లేబర్ పార్టీ

భారత ప్రభుత్వ చట్టంచట్టం-1935 రూపుదాల్చినది

నోట్ :-

అన్ని రౌండ్ టేబుల్ (3) సమావేశాలకు హాజరైన వ్యక్తులు

డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్

మహ్మద్ అలీ జిన్నా

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

పరిచయం & ప్రాముఖ్యత

భారత ప్రభుత్వ చట్టం – 1935

(GOI Act – 1935)

రూపొందింపు

- లార్డ్ లిన్లిత్ గో ఆధ్వర్యంలోని జాయింట్ సెలెక్ట్ కమిటీ

అమలు

- ఏప్రిల్ 1, 1937

ముఖ్య సమాచారం

- 321 ప్రకరణలు
- 10 షెడ్యూల్స్
- 14 భాగాలు

ప్రాముఖ్యత

- బ్రిటిష్ కాలంలో అతిపెద్ద చట్టం
- భారత రాజ్యాంగానికి మాతృక (Blueprint)

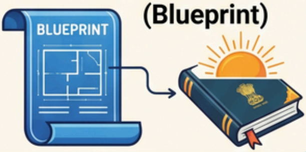

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

ముఖ్య లక్షణాలు (Core Features)

సమాఖ్య నిర్మాణం

- All India Federation ప్రతిపాదన
- 11 ప్రావిన్సులు + సంస్థానాలు

అధి కార విభజన (3 Lists)

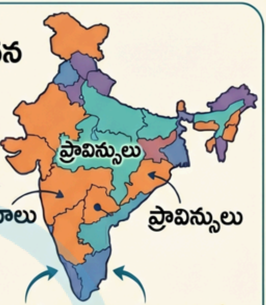

Residual Powers → గవర్నర్ జనరల్

ద్వంద్వపాలన (Diarchy)

- రాష్ట్రాల్లో రద్దు
- కేంద్రంలో ప్రవేశపెట్టారు (అమలు కాలేదు)

Proposed, not implemented

రాష్ట్ర స్వాయత్తం

రాష్ట్ర స్వాయత్తం (Provincial Autonomy)

- బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం
- ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రారంభం

ఇతర ముఖ్య అంశాలు (Other Key Features)

- ఓటు హక్కు: 3% → 10%
- 6 రాష్ట్రాల్లో ద్విసభ విధానం

3% 10%

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

ఇతర అంశాలు + విమర్శలు

ఇతర ముఖ్య అంశాలు

- RBI ఏర్పాటు (1935)

- ఫెడరల్ కోర్ట్ (1937)

- కొత్త రాష్ట్రాలు: ఒరిస్సా, సింధ్

- బర్మా వేరు (1937)

సేవలు:

- Federal PSC
- State PSC

విమర్శలు

Jawaharlal Nehru

→ "Engine లేని యంత్రం"

Subhas Chandra Bose

→ బ్రిటిష్ నాటకం

Muhammad Ali Jinnah

→ పూర్తిగా చెడ్డది

Madan Mohan Malaviya

→ "బయట ప్రజాస్వామ్యం – లోపల శూన్యం"

సంక్షిప్తంగా:

"Federal Idea + Provincial Autonomy + Weak Centre Control"

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

ఆగస్టు ప్రతిపాదన - 1940 (August Offer)

Slide 1: పరిచయం & నేపథ్యం

ప్రకటించినవారు:

- Lord Linlithgow

తేదీ:

- ఆగస్టు 8, 1940

నేపథ్యం:

POONA RESOLUTION

- కాంగ్రెస్ పూనా తీర్మానానికి స్పందన
- 2వ ప్రపంచ యుద్ధం సందర్భం

Slide 2: ప్రధాన అంశాలు (Core Features)

కీలక ప్రతిపాదనలు:

1. యుద్ధానంతరం Dominion Status
2. భారతీయులకు రాజ్యాంగ రచన హక్కు
3. Executive Council సభ్యులు: 8 → 12

Dominion Status

Expanding council members

భారతీయులకు అధికారాలు:

- రక్షణ, ఆర్థిక, హోంశాఖలు మినహా మిగతా శాఖలు

మైనారిటీ ప్రాముఖ్యత:

- అల్పసంఖ్యాక వర్గాల డిమాండ్లకు గౌరవం

Slide 3: ప్రతిస్పందన & విమర్శలు

ఆగస్టు 21, 1940

👉 కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీ → **తిరస్కరణ**

👉 "Dead as a door nail"

👉 "రొట్టె అడిగితే రాయి ఇచ్చారు"

హైలైట్ బాక్స్

✨ **సంక్షిప్తంగా:**

"Dominion Promise + No Immediate Power ="

5-సెకండ్స్ రివిజన్

👉 1940 = August Offer Rejected by Congress

క్రిప్స్ రాయబారం – 1942
(Cripps Mission)

పరిచయం

ప్రారంభం:
మార్చి 11, 1942

లక్ష్యం:
2వ ప్రపంచ యుద్ధంలో భారత మద్దతు పొందడం

నాయకుడు:
- Stafford Cripps

మింట్:
- లార్డ్ పెథిక్ లారెన్స్
- ఎ.వి. అలెగ్జాండర్

ప్రధాన ప్రతిపాదనలు

యుద్ధానంతరం Dominion Status	రాజ్యాంగ సభ ఏర్పాటు	కామన్వెల్త్ నుంచి విడిపోకి అవకాశం	Executive Council (కార్యనిర్వాహక మండలి)
			• భారతీయ సభ్యుల పెంపు • రక్షణ తప్ప మిగతా శాఖలు భారతీయులకు

భారత నాయకుల పాత్ర

కాంగ్రెస్ తరపున చర్చలు

విమర్శ

Mahatma Gandhi

"దివాళా తీస్తున్న బ్యాంక్ ముందస్తు తేదీ చెక్కు"

హైలైట్

"Promises Later – No Immediate Power → Failure

5-సెకండ్స్ రివిజన్

1942 = Cripps Mission Failed

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

రాజాజీ ఫార్ములా – 1944 (C.R. Formula / "The Way Out")

పరిచయం

C. Rajagopalachari

"The Way Out" (పాంప్లెట్)

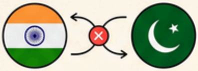

Goal to break తనీ deadlock, INC and Muslim League

గమనిక: 👉 రాజాజీ = "Conscience Keeper" of Mahatma Gandhi

ముఖ్య ప్రతిపాదనలు

1 తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో
👉 ముస్లిం లీగ్ + కాంగ్రెస్ సహకారం

2 స్వాతంత్ర్య డిమాండ్‌కు
👉 ముస్లిం లీగ్ మద్దతు
ML

3 యుద్ధానంతరం:
👉 ముస్లిం మెజారిటీ ప్రాంతాల్లో ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ (Plebiscite)

4 విభజన జరిగితే:
👉 రక్షణ, వాణిజ్యం, కమ్యూనికేషన్స్‌పై ఒప్పందం
Defense Comm Trade

5 అమలు:
👉 బ్రిటన్ పూర్తి అధికారాలు భారత్‌కు ఇచ్చిన తర్వాత మాత్రమే

ప్రతిస్పందన

❌ కాంగ్రెస్ & ముస్లిం లీగ్ → వ్యతిరేకం | 👍 Mahatma Gandhi → ప్రశంస

హైలైట్ ✨ "Compromise Plan → No Acceptance → Failure"

⏱ 5-సెకండ్స్ రివిజన్ 👉 1944 = CR Formula (Partition Idea via Plebiscite)

వేవెల్ ప్రణాళిక – 1945

పరిచయం

Lord Wavell

ప్రతిపాదించినవారు	సమయం	సమావేశం
Lord Wavell	జూన్ 1945	సిమ్లా సమావేశం

👉 భారతీయులకు పరిపాలనలో ఎక్కువ భాగస్వామ్యం

ముఖ్య ప్రతిపాదనలు

ప్రాతినిధ్యం

- 6 → ముస్లింలు
- 7 → ముస్లిమేతరులు

మొత్తం 14 సభ్యులు,
13 మంది భారతీయులు

వివాదం

👉 ముస్లింల సభ్యులను ముస్లిం లీగ్ మాత్రమే ఎంపిక చేయాలి.

❌ కాంగ్రెస్ → వ్యతిరేకం

ఇతర ముఖ్య అంశాలు

గవర్నర్ జనరల్
👉 నిర్ణయాలపై Veto అధికారం

హై కమిషనర్
👉 బ్రిటిష్ ప్రయోజనాల రక్షణ

హైలైట్

"Power Sharing Plan → Communal Dispute → Failure"

5-సెకండ్స్ రివిజన్

1945

👉 1945 = Wavell Plan Failed at Simla Conference

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్ – 1946 (Cabinet Mission Plan)

పరిచయం

పంపినవారు:
- Clement Attlee

మిషన్ సభ్యులు:
- Pethick-Lawrence
- Stafford Cripps
- A. V. Alexander

లక్ష్యం:
👉 భారత రాజ్యాంగ సమస్యకు రాజకీయ పరిష్కారం

ముఖ్య ప్రతిపాదనలు

అఖిల భారత సమాఖ్య (All India Federation)

❌ పాకిస్తాన్‌కు వ్యతిరేకం

- రక్షణ
- విదేశీ వ్యవహారాలు
- కమ్యూనికేషన్లు

ప్రావిన్సుల గ్రూపింగ్

- Group A → 20%
- Group B → 70%
- Group C → 50%

3 గ్రూపులు:
- A → ముస్లింలు మైనార్టీ
- B → ముస్లిం మెజార్టీ (70%+)
- C → ముస్లిం మెజార్టీ (50–55%)

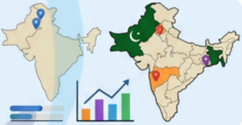

ఇతర అంశాలు

రాజ్యాంగ సభ ఏర్పాటు

తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ఏర్పాటు

2 సెప్టెంబర్ 1946 →
👉 Jawaharlal Nehru నేతృత్వంలో ప్రభుత్వం

పరిణామం

16 ఆగస్టు 1946 → 👉 Direct Action Day (ముస్లిం లీగ్)

ఫలితం:
- ప్లాన్ అమలు విఫలం

✨ "United India Plan → Communal Conflict → Failure"

5-సెకండ్స్ రివిజన్ 👉 1946 = Cabinet Mission → Federal Plan Failed

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.

తాత్కాలిక ప్రభుత్వం – 1946

పరిచయం

- **ఏర్పాటు:** సెప్టెంబర్ 2, 1946
- **ఆధారం:** క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్
- **అధ్యక్షుడు:** Lord Wavell
- **నిర్మాణం:** మొత్తం 14 మంది (9 + 5)

కాంగ్రెస్ ప్రతినిధులు (9)

1. Jawaharlal Nehru 👉 ఉపాధ్యక్షుడు + విదేశీ వ్యవహారాలు
2. Vallabhbhai Patel 👉 హోం
3. Baldev Singh 👉 రక్షణ
4. John Matthai 👉 పరిశ్రమలు
5. C. Rajagopalachari 👉 విద్య 👉
6. Rajendra Prasad 👉 వ్యవసాయం
7. Aruna Asaf Ali 👉 రైల్వేలు 👉
8. Jagjivan Ram కార్మిక శాఖ 👉 కార్మిక శాఖ
9. C. H. Bhabha 👉 గనులు, విద్యుత్ 👉 గనులు, విద్యుత్

ముస్లిం లీగ్ (5) (Muslim League) – అక్టోబర్ 26, 1946 నుంచి.

1. Liaquat Ali Khan 👉 ఆర్థిక
2. I. I. Chundrigar 👉 వాణిజ్యం
3. Abdur Rab Nishtar 👉 సమాచారం
4. Ghazanfar Ali Khan 👉 ఆరోగ్యం
5. Jogendra Nath Mandal 👉 న్యాయం

హైలైట్

"Coalition Govt → Congress + Muslim League (Late Entry)"

5-సెకండ్ల రివిజన్

👉 1946 = Interim Govt under Nehru Leadership → cabinet forming

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision

అట్లీ ప్రకటన – 1947

(Attlee's Statement)

పరిచయం

ప్రకటించినవారు
- Clement Attlee

తేదీ
- ఫిబ్రవరి 20, 1947

స్థలం
- బ్రిటన్ కామన్స్ సభ

ప్రధాన ప్రకటన

నిర్ణయం

1948 జూన్ 30లోగా భారత్‌కు స్వాతంత్ర్యం

అర్థం
- (బ్రిటిష్ పాలన ముగింపు నిర్ణయం

ప్రాముఖ్యత

- మొదటిసారి స్పష్టమైన టైక్‌మ్‌లైన్
- స్వాతంత్ర్య ప్రక్రియ వేగవంతం

ప్రతిస్పందన

వ్యతిరేకం
- Winston Churchill
- Samuel Hoare
- John Simon

మద్దతు
- Lord Halifax
- Stafford Cripps

హైలైట్

"Clear Deadline → Freedom Process Accelerated"

1947 Feb 20 = British Exit Deadline Announced

మౌంట్‌బాటన్ ప్రణాళిక – 1947

ప్రవేశపెట్టిన తేదీ: 3 జూన్ 1947

రూపకర్త: Lord Louis Mountbatten

ఆమోదం (రాయల్ అసెంట్): 18 జూలై 1947

పరిస్థితి:

కాంగ్రెస్ & ముస్లింలీగ్ మధ్య సయోధ్య సాధ్యం కాకపోవడంతో

దేశ విభజనే ఏకైక పరిష్కారంగా భావించారు

ముఖ్యాంశాలు:

1. బ్రిటీష్ ఇండియాను భారత యూనియన్ & పాకిస్థాన్‌గా విభజించడం
2. రెండు దేశాలకు ప్రత్యేక రాజ్యాంగ సభలు ఏర్పాటు
3. పంజాబ్ & బెంగాల్ విభజన కోసం సరిహద్దు కమిషన్లు ఏర్పాటు
4. అస్సాం ప్రాంతాలు, బెలూచిస్తాన్ & వాయువ్య ప్రాంతాలు ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ (Referendum)

రాజ్యాంగ సభ

చారిత్రక ప్రాధాన్యం:

- భారత విభజనకు అధికారిక ప్రణాళిక
- 15 ఆగస్టు 1947 స్వాతంత్ర్యానికి పునాది
- భారత్ & పాకిస్థాన్ అనే రెండు దేశాల ఆవిర్భావం

సారాంశం:

👉 మౌంట్‌బాటన్ ప్రణాళికతో భారతదేశ చరిత్రలో బార్పితే అత్యంత కీలక మలుపు చోటుచేసుకుంది

భారత స్వాతంత్ర్య చట్టం – 1947

బిల్లు ప్రవేశపెట్టిన తేదీ:	అమలు తేదీ:	ఆమోదం (Royal Assent):
4 జూలై 1947	15 ఆగస్టు 1947	18 జూలై 1947 – George VI

పరిచయం:

- Lord Louis Mountbatten ప్రణాళికను ఆధారంగా చేసుకొని
- బ్రిటిష్ పార్లమెంట్ ఈ చట్టాన్ని ఆమోదించింది

బ్రిటిష్ పార్లమెంట్

ముఖ్య అంశాలు:

1
- 14 ఆగస్టు 1947 కమీషన్ ఏర్పాటు

3

EXIT

5 వైశ్రాయ్ పదవి రద్దు
- దేశ కేబినెట్ సలహాతో గవర్నర్ జనరల్ నియామకం

కేబినెట్

రాజ్యాంగ పరిషత్

6 రాజ్యాంగ పరిషిత్ అధికఆరాలు:
- బవిక్టీషి సన్థానాలపై బిటీష్ అధికారం అంతం

భారత్ / పాకిస్థాన్‌లో చేరడం లేదా పాకిస్థాన్ స్వతంత్రంగా ఉండే ఎంపిక

స్వతంత్రంగా

8 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం కొనసాగింపు

1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం

- కొత్త రాజ్యాంగం వచే వరకు

9 ☑ బిరుదు రద్దు

"భారత చక్రవర్తి

చారిత్రక ప్రాధాన్యం:

- 🔥 భారతదేశానికి పూర్తి స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చిన చట్టం
- 🔥 బ్రిటిష్ పాలనకు అధికారిక ముగింపు

1947

3 Jn 1947

- 🔥 కొత్త దేశాల ఆవిర్భావానికి చట్టబద్ధ ఆధారం

సారాంశం:

బ్రిటిష్ చట్టాలు

- ఈ చట్టంతో / 🇮🇳 భారతదేశం స్వతంత్ర దేశంగా అవతరించింది

బ్రిటిష్ చట్టాలు

స్వతంత్ర భారతదేశం

Follow TelanganaWEB for more Learning & Revision.